

NOTITIE

Bestemd voor: Kasper Bruijsten (Gemeente Gennep)

Afkomstig van: Sovon Vogelonderzoek Nederland

Datum: 8 juni 2021

Notitie-nummer: 2021/43

Betreft: Advies overwinterende ganzen en weidevogels Verbindingsweg
Milsbeek

1. Inleiding

De gemeente Gennep is voornemens een nieuwe verbindingsweg om Milsbeek te realiseren. Uit het vooronderzoek is gebleken dat het beoogde gebied hiervoor mogelijk van belang is voor overwinterende ganzen en weidevogels. In het kader van de Wet natuurbescherming dienen de eventuele gevolgen van de aanleg van de weg voor deze soortgroepen nader onderzocht te worden. Gemeente Gennep vraagt Sovon om na te gaan of er mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op overwinterende ganzen en broedende weidevogels van de aanleg van de verbindingsweg. Wanneer negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, wil de gemeente tevens weten in hoeverre er mitigerende en/of compenserende maatregelen mogelijk zijn. Het voorliggende advies richt zich dus uitsluitend op de gevolgen van de voorgenomen verbindingsweg voor overwinterende ganzen en weidevogels. Het advies richt zich op het onderdeel soorten van de Wet natuurbescherming (Wnb). Het onderdeel gebiedsbescherming wordt behandeld in een separaat opgestelde voortoets Wnb (Kragten 2020).

2. Werkwijze

De beoordeling vindt plaats op basis van een deskstudie, een veldbezoek en expert judgement. De volgende stappen zijn achtereenvolgens doorlopen: 1) beschrijving van het juridische kader, 2) beschrijving van het gebruik van het gebied door overwinterende ganzen en weidevogels, hierna ook aangeduid als 'de soortgroepen', 3) beoordeling van het effect van de verbindingsweg op de soortgroepen en 4) eventuele mitigerende of compenserende maatregelen. Voor een uitgebreide beschrijving van het plangebied en de omgeving verwijzen we naar de rapportage van het verkennend flora- en faunaonderzoek (Kragten 2020). De exacte inrichting van de weg en hoe deze landschappelijk wordt ingepast is nog niet definitief vastgesteld. Het betreft een provinciale weg waar met een maximumsnelheid van 60 km/u mag worden gereden.

3. Juridisch kader

Het onderdeel soorten van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3) kent drie beschermingsregimes: Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (art. 3.1 Wnb), Beschermingsregime overige Europees beschermde soorten (art. 3.5 Wnb) en het Beschermingsregime voor 'andere soorten', dat wil zeggen nationaal beschermde soorten (art. 3.10 Wnb). Elk beschermingsregime heeft eigen verbodsbepalingen. Het beschermingsregime voor vogels (de soorten van de Vogelrichtlijn) is beschreven in artikel 3.1 van de Wnb:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Daarnaast bevat de Wet natuurbescherming een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten (art. 1.11 Wnb). De Zorgplicht houdt in dat burgers, ondernemers en overheden handelingen die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaten of dat maatregelen worden genomen om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen. Deze algemene zorgplicht is in beginsel ook van toepassing op de van nature niet in Nederland voorkomende diersoorten zoals de Nijlgans. De zorgplicht houdt in dat ontwikkelingen met nadelige gevolgen voor de soort zorgvuldig moeten worden afgewogen.

De realisatie van de verbindingsweg bij Milsbeek kan mogelijk leiden tot verstoring van de in het gebied overwinterende ganzen en broedende weidevogels. In de Wet natuurbescherming wordt een storing niet toelaatbaar geacht wanneer deze van 'wezenlijke invloed' op de staat van instandhouding is (art. 3.1, 5^e lid). Voorts is van belang dat alleen ontheffing kan worden verleend van de verboden als bedoeld in artikel 3.1 als de maatregelen (realisatie van verbindingsweg) niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (Wet natuurbescherming, artikel 3.3., vierde lid, aanhef en onder c).

De 'Staat van Instandhouding' van vogels

In de dagelijkse praktijk is het begrip staat van instandhouding vooral van belang bij de vraag of een beroep kan worden gedaan op het 5^e lid van artikel 3.1. En indien de voorgenomen activiteiten valt onder het verbod van artikel 3.1, vierde lid in hoeverre daarvoor een ontheffing kan worden verleend. Dat laatste kan alleen als verslechtering van de staat van instandhouding van de van nature in Nederland voorkomende vogelsoorten kan worden uitgesloten.

De landelijke staat van instandhouding van vogels in Nederland, is bepaald voor vogelsoorten waarvoor geen Natura 2000-gebieden zijn aangewezen door Vogel *et al.* (2013) en voor vogelsoorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen door Foppen *et al.* (2016). De landelijke staat van instandhouding van de overwinterende soorten ganzen en broedende weidevogels in en rondom het plangebied is weergegeven in tabel 1. De beoordeling daarvan wordt naar verwachting in 2021 herzien.

Tabel 1. Staat van instandhouding (Svl) van de soorten overwinterende ganzen en weidevogels die in en rondom het plangebied voorkomen.

Soortgroep	Soort	Svl broedvogel	Svl niet-broedvogel
Overwinterende ganzen	Toendrarietgans		gunstig
	Kolgans		gunstig
	Grauwe Gans		gunstig
Weidevogels	Wilde Eend	matig ongunstig	
	Scholekster	zeer ongunstig	
	Kievit	matig ongunstig	
	Veldleeuwerik	matig ongunstig	
	Gele Kwikstaart	matig ongunstig	

Jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten is de nestplaats jaarrond beschermd wat betekent dat de aantasting van deze nestplaatsen valt onder de verboden van artikel 3.1 Wnb waarvoor een ontheffing nodig is. De soorten waarvoor dit speelt zijn aangewezen bij provinciale beleidsregel. In Limburg gaat het om de 'Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg' (provinciaal blad 5634, 6 december 2017). Hieronder bevinden zich ook de weidevogels Grutto, Kwartelkoning en Wulp (Bijlage 3, tabel 2 van de Beleidsregels). Van deze soorten moet voldoende functioneel leefgebied aanwezig zijn. Het verbod als bedoeld in artikel 3.1, tweede lid en artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming is jaarrond niet van toepassing op nesten van soorten opgenomen in bijlage 3, tweede tabel, als er kan worden vastgesteld dat er voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving aanwezig is voor de soort om zich te kunnen vestigen (artikel 2.11, vierde lid provinciale beleidsregel).

Cumulatie

In het soortenspoor onder de Wnb is niet expliciet opgenomen hoe met cumulatie van de effecten van verschillende projecten moet worden omgegaan. Soms wordt daarom gesteld dat bij de toetsing aan het soortenspoor geen rekening hoeft te worden gehouden met cumulatie. Uit jurisprudentie is echter impliciet naar voren gekomen dat cumulatie wel degelijk meegenomen moet worden. Deze conclusie volgt ook uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn¹.

Onduidelijk is hoe de cumulatietoets vormgegeven moet worden. Deze cumulatietoets is nodig omdat bij het beoordelen van de impact van een project gekeken moet worden naar het effect op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende plant- of diersoorten. Wanneer andere projecten die uitgevoerd (gaan) worden ook een invloed hebben op deze plant- of diersoorten, zullen deze ook bekeken moeten worden om een goede inschatting te kunnen geven van de effecten op de staat van instandhouding van die soorten. Wanneer dit niet wordt gedaan, is er een risico dat soorten onvoldoende beschermd worden (RWS 2019).

4. Beschrijving gebruik gebied

4.1. Overwinterende ganzen

Nederland is ingedeeld in ruim 5.000 watervogeltelgebieden. Het plangebied ligt binnen watervogeltelgebied 'Ottersum - Ven-Zelderheide' (LI1123). Van september t/m maart worden hier al bijna 20 jaar maandelijks alle foeragerende en rustende ganzen en zwanen geteld in het kader van het Meetnet Watervogels, onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Groepen worden hierbij ingetekend op de locatie waar ze zijn waargenomen, waarmee een nauwkeurig beeld van het gebiedsgebruik wordt verkregen.

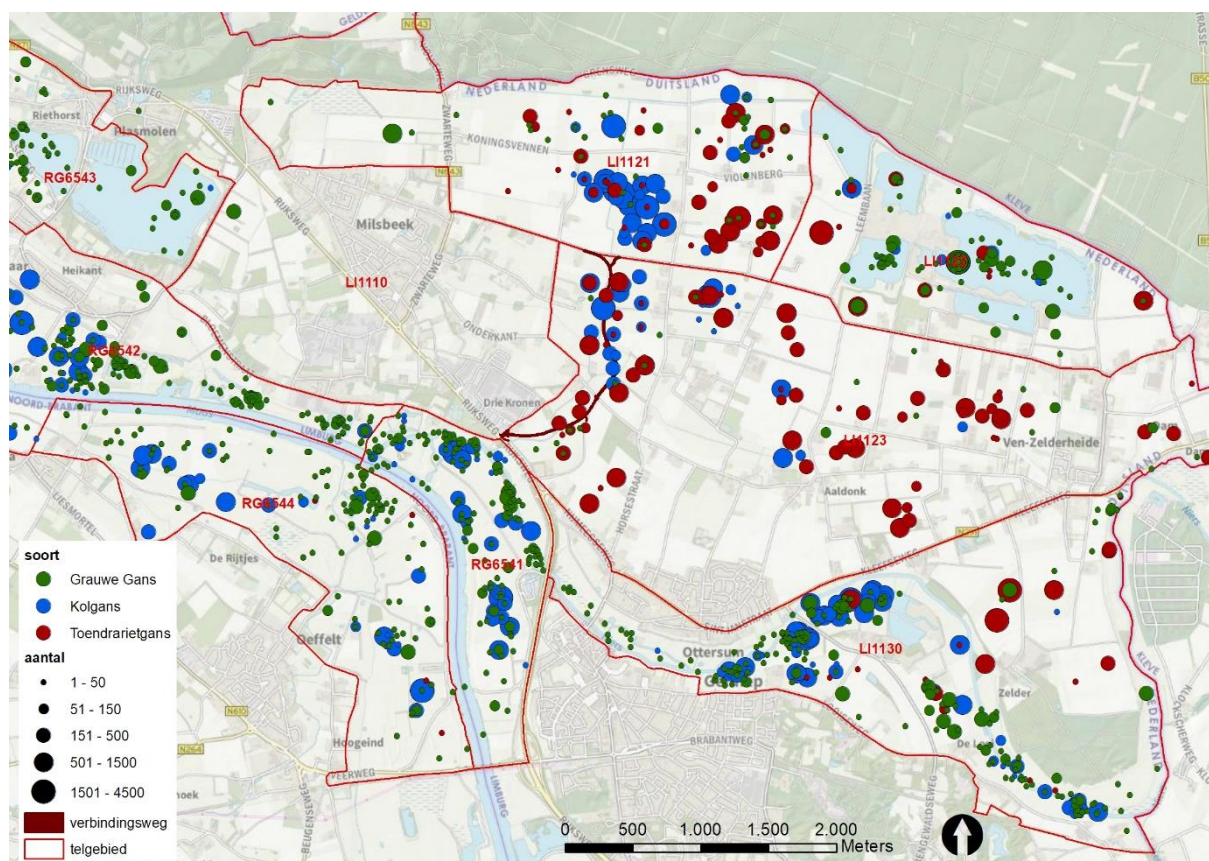
De in het gebied getelde seizoensmaxima² zijn een goede indicatie voor de absolute aantallen per soort die in het gebied aanwezig kunnen zijn (tabel 2). De meest talrijke ganzensoorten in het betreffende watervogeltelgebied zijn Toendrarietgans en Kolgans. Op basis van de ingetekende groepen is goed zichtbaar dat deze soorten ook veel gebruik maken van het plangebied (figuur 1). Toendrarietgans hebben een sterke voorkeur voor akkers waar ze op oogstresten foerageren. In de loop van de winter maken ze ook steeds meer gebruik van grasland. Bij de Kolgans is het juist andersom en wordt het meeste gefoerageerd op grasland en in mindere mate op akkers. Beide soorten maken drinkvluchten naar de zandwinplassen ten noordoosten van het gebied, wat ook een belangrijke slaapplek betreft. Grauwe Gans is veel minder talrijk in en rondom het plangebied en dat geldt al helemaal voor de Kleine Rietgans die slechts een enkele keer wordt waargenomen. De exoten Nijlgans en in iets mindere mate Grote Canadese Gans maken ook gebruik van het gebied. Deze beoordeling richt zich verder op Toendrarietgans, Kolgans en Grauwe Gans.

¹ Zie de Guidance, "Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC" (2007) blz. 65: (60) Such monitoring could also be seen as a part of the general surveillance obligation under Article 11 of the Directive. It would be reasonable for such surveillance to be sensitive to the effects (including cumulative effects and the effects of compensation measures) of derogations implemented for species for which derogations are regularly granted or which are in an unfavourable conservation status (and are nevertheless the subject of derogations).

² Het seizoensmaximum is de hoogst beschikbare telling voor een gebied in een bepaald seizoen (juli t/m juni).

Tabel 2. Seizoensmaxima voor de verschillende soorten ganzen die in winterseizoenen 2015/16 t/m 2019/20 in telgebied LI1123 aanwezig waren.

	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20
Toendrarietgans	2.100	1.578	1.530	2.600	1.230
Kleine Rietgans	2	0	0	0	1
Kolgans	2.178	2.610	654	1.500	981
Grauwe Gans	200	25	120	60	20
Grote Canadese Gans	6	0	0	30	2
Nijlgans	117	52	47	109	214

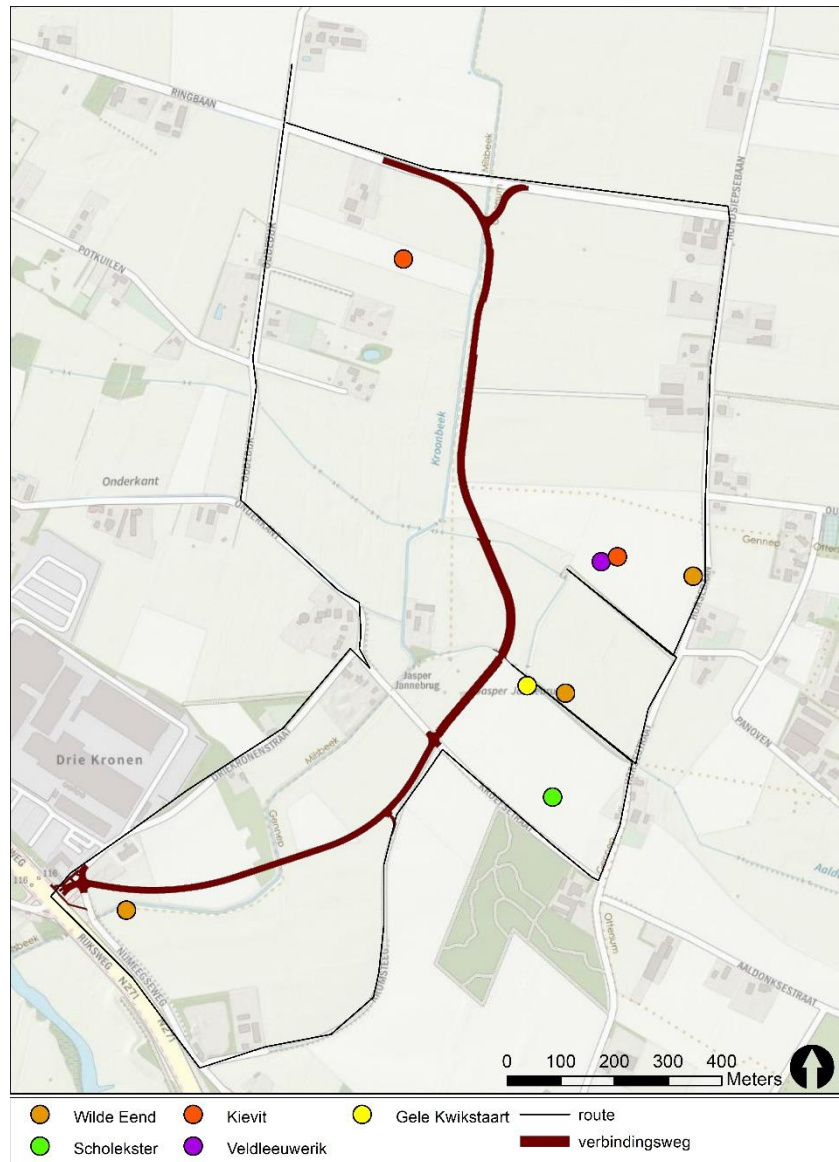

Figuur 1. Verspreiding van overwinterende ganzen rondom de voorgenomen verbindingweg, op basis van tellingen waarvoor exacte locaties zijn ingetekend in de periode 2016/17 t/m 2020/21 .

4.2. Weidevogels

Er bleken geen recente verspreidingsgegevens van weidevogels beschikbaar te zijn. Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid van weidevogels en de geschiktheid van het gebied voor deze soortgroep is op 23 april 2021 een veldbezoek uitgevoerd, waarbij de aanwezige weidevogels zijn ingetekend op kaart (figuur 2).

In en rondom het plangebied zijn vijf soorten weidevogels aangetroffen: Kievit, Scholekster, Veldleeuwerik, Wilde Eend en Gele Kwikstaart. Het gaat om soorten die in meer of mindere mate voor hun voortplanting afhankelijk zijn van grasland (Beintema *et al.* 1995). Op Scholekster na (van akker opvliegende vogel) ging het om nest indicatieve waarnemingen die wijzen op een broedgeval.

Figuur 2. Waargenomen soorten weidevogels in en rondom de beoogde locatie voor de verbindingsweg tijdens het veldbezoek op 23 april 2021.

De meeste waarnemingen zijn geconcentreerd in het gebied ten oosten van het toekomstige tracé, ter hoogte van de Horsestraat. Hier zijn de weilanden wat bloemrijker en gevarieerder in vergelijking met de rest van het gebied (foto 1). In de noordoosthoek van het gebied staan vaak erg veel paarden, deze graslanden zijn monotoner en minder geschikt voor weidevogels. De waarneming van Kievit ten noordwesten van het toekomstig tracé betreft een baltsend exemplaar boven een maisperceel.

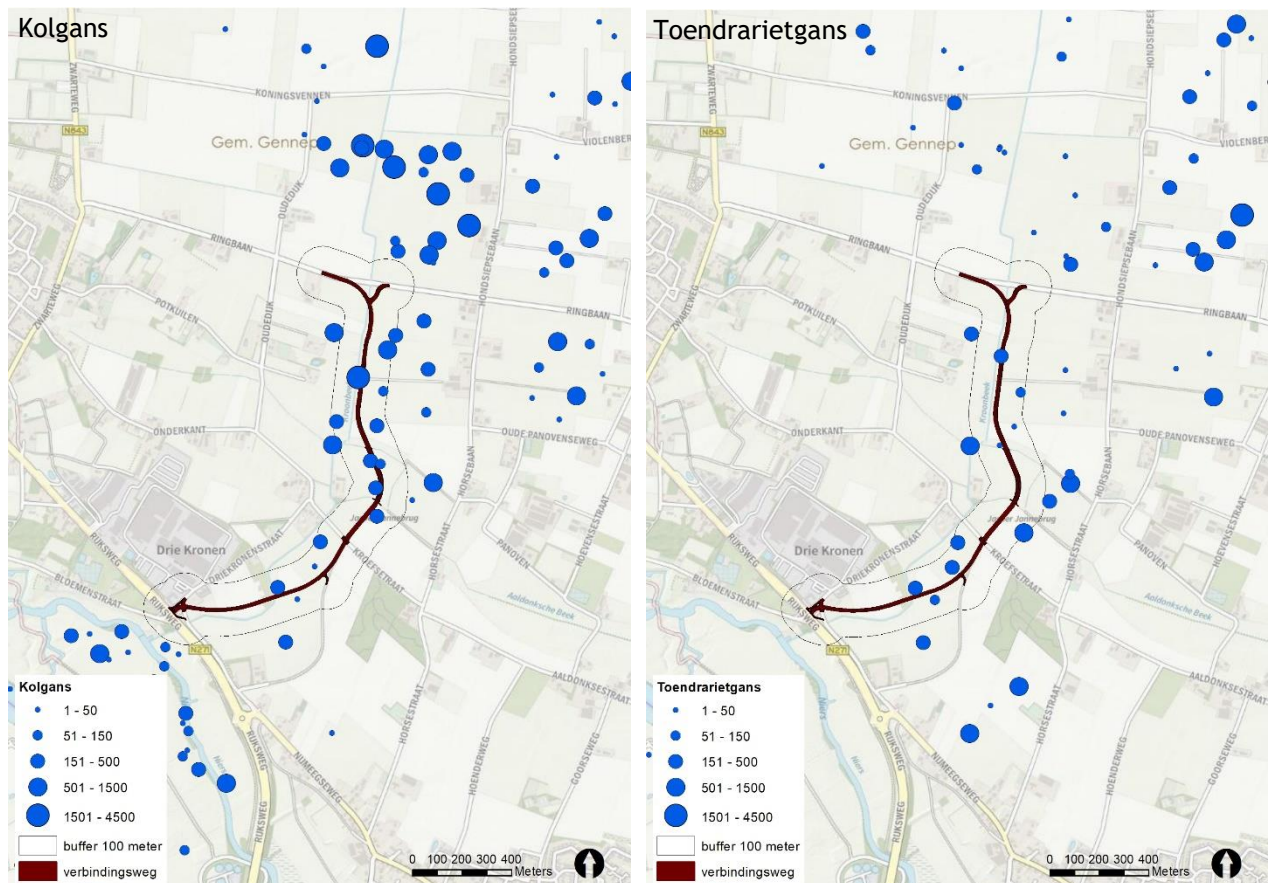
Foto 1. Weilanden ten westen van de Horsestraat. Foto is genomen ter hoogte van de Horsedwarsweg in westelijke richting.

5. Beoordeling effect geplande ingreep

Autoverkeer heeft een verstorend effect op vogels, waarbij de geluidsbelasting van het verkeer op een weg hiervoor een goede maat is (Reijnen *et al.* 1992, Reijnen 1996). De verstoring uit zich in een verlaging van de aantallen broedende vogels en van de aantallen vogels op zich. Dergelijke effecten zijn groter naarmate de weg drukker is, zoals drukke hoofdverbindingswegen en snelwegen (Krijgsveld *et al.* 2008). De toekomstige verbindingsweg is bedoeld voor het ontlasten van de kern van Milsbeek voor het doorgaand verkeer.

5.1. Overwinterende ganzen

In algemene zin kan gesteld worden dat geschikte foerageergebieden nabij wegen met verkeer door ganzen worden gemeden en dat op verstoorde percelen lagere aantallen worden aangetroffen dan op rustige percelen (Krijgsveld *et al.* 2008). Wij hanteren een verstoringafstand van 100 m voor autowegen als een veilig worst case scenario (van den Bremer *et al.* 2019). Uitgaande van het voorzorgsbeginsel is de aanname gedaan dat binnen de verstoringafstand het gehele gebied ongeschikt wordt als foerageergebied voor ganzen. In de praktijk wordt echter ook waargenomen dat ganzen vlak langs een weg kunnen foerageren. Dit geldt met name voor plekken waar het om doorgaand verkeer zonder uitstapmogelijkheden gaat (zie bijvoorbeeld Voslamber & Lieftink 2011).

Figuur 3. Verspreiding van Kolgans en Toendrarietgans op basis van tellingen waarvoor exacte locaties zijn ingetekend in de periode 2016/17 t/m 2020/21, met daarbij weergegeven het toekomstige tracé voor de verbindingsweg en de verstoringszone van 100 meter.

Binnen de verstoringszone van 100 meter foerageren regelmatig Kolganzen en Toendrarietganzen. Om te beoordelen in hoeverre de verstoring een wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding is het van belang om in beeld te krijgen welk deel van de populatie door de weg beïnvloed wordt. Dit is verkend door het gemiddelde seizoensgemiddelde³ van de afgelopen vijf jaar binnen de verstoringszone te berekenen (tabel 3). Het seizoensgemiddelde geeft ten opzichte van het seizoensmaximum beter weer hoeveel vogels er gemiddeld in een gebied aanwezig zijn, en kan ook vergeleken worden met de landelijke en provinciale populatie. Voor zowel Toendrarietgans als Kolgans geldt dat het aantal vogels wat zich binnen de verstoringszone bevindt minder dan 0,1% van de landelijke populatie omvat (respectievelijk 0,06 en 0,02%). Ten opzichte van de provinciale populatie gaat het bij beide soorten om minder dan 0,5% van de populatie die zich binnen de verstoringszone bevindt. Bij Grauwe Gans gaat het om slechts één vogel die zich gemiddeld binnen de verstoringszone bevindt.

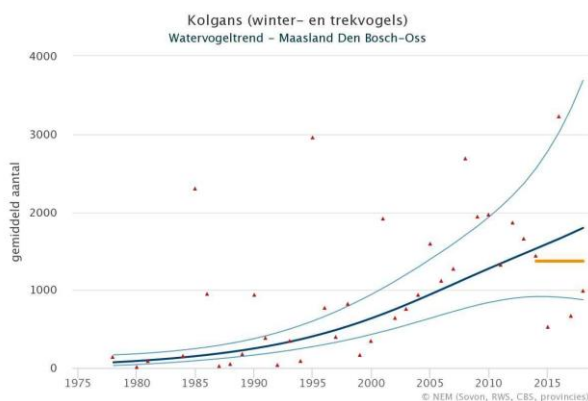
³ Dit seizoensgemiddelde is gebaseerd op het totaal van alle maandelijkse tellingen, gedeeld door 12 (het aantal maanden van het jaar).

Tabel 3. Berekening van de omvang van het potentiële verlies aan aantallen vogels door de aanleg van de verbindingsweg in relatie tot de landelijke en provinciale populatie. De seizoensgemiddelden betreffen het vijfjarig gemiddelde (landelijk en provinciaal voor de periode 2014/15-2018/19, rondom de verbindingsweg voor de periode 2015/16-2019/20).

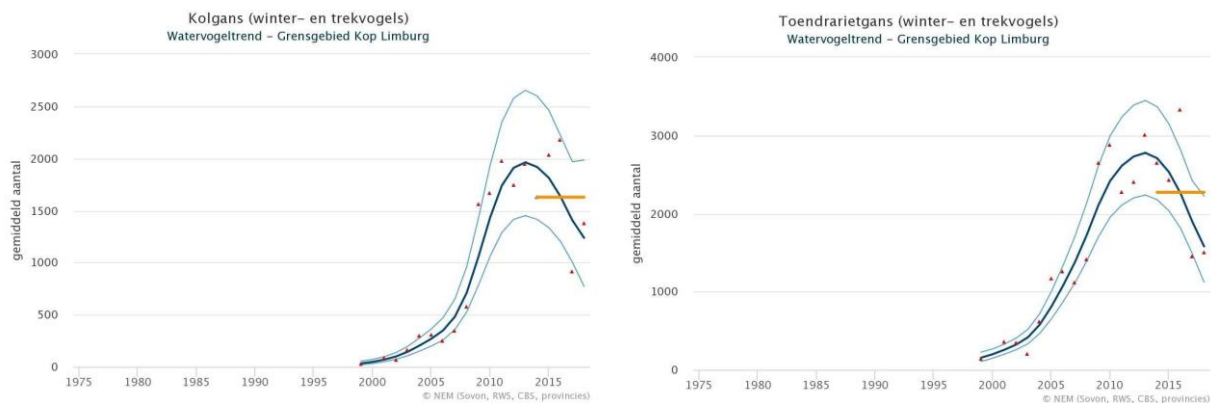
Berekening	Toendrarietgans	Kolgans	Grauwe Gans
Gem. seizoensgemiddelde binnen 100 m verbindingsweg	35	55	1
Gem. seizoensgemiddelde landelijk	56.391	288.368	209.279
Gem. seizoensgemiddelde provinciaal	7.789	12.592	10.080
Verlies t.o.v. landelijk (%)	0,06	0,02	0,00
Verlies t.o.v. provinciaal (%)	0,45	0,44	0,01

Zowel Toendrarietgans, Kolgans en Grauwe Gans bevinden zich in een gunstige staat van instandhouding (tabel 2). Grauwe Gans maakt nagenoeg geen gebruik van het plangebied, waarmee met zekerheid kan worden gesteld dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Bij Toendrarietgans en Kolgans gaat het om enkele tientallen exemplaren. De vraag is in hoeverre deze vogels kunnen uitwijken, en er in de nabije omgeving dus voldoende geschikt leefgebied aanwezig is om deze aantallen op te vangen. De fluctuaties in jaarlijkse aantallen van de soorten in de ruimere omgeving geven een indicatie voor de draagkracht van de regio. Onder draagkracht verstaan we in dit kader het maximale aantal dieren dat gedurende langere tijd in een gebied kan leven. Vele factoren spelen hierbij een rol, waarbij voedsel uiteraard een uiterst belangrijke factor is; de beschikbare hoeveelheid voedsel legt als het ware een harde bovengrens op aan het aantal dieren dat in een gebied kan leven (van den Bremer *et al.* 2019).

Het plangebied ligt nabij de belangrijke watervogelmonitoringsgebieden ‘Maasland Den Bosch-Oss’ en ‘Grensgebied Kop Limburg’ (zie voor ligging bijlage I), waarbij voor de eerste alleen de trend voor Kolgans beschikbaar is. Voor zowel Kolgans als Toendrarietgans geldt dat er tussen jaren grote fluctuaties in aantallen zichtbaar zijn (figuur 4 en 5). Deze zijn meestal in de orde van grootte van enkele honderden exemplaren maar het kan ook om een verschil van meer dan 1000 gaan. Een worst case scenario van een verlies van 35 (Toendrarietgans) en 55 (Kolgans) exemplaren door de komst van de verbindingsweg is in dit licht, en ook ten opzichte van de provinciale en landelijke populatie dermate klein dat er geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

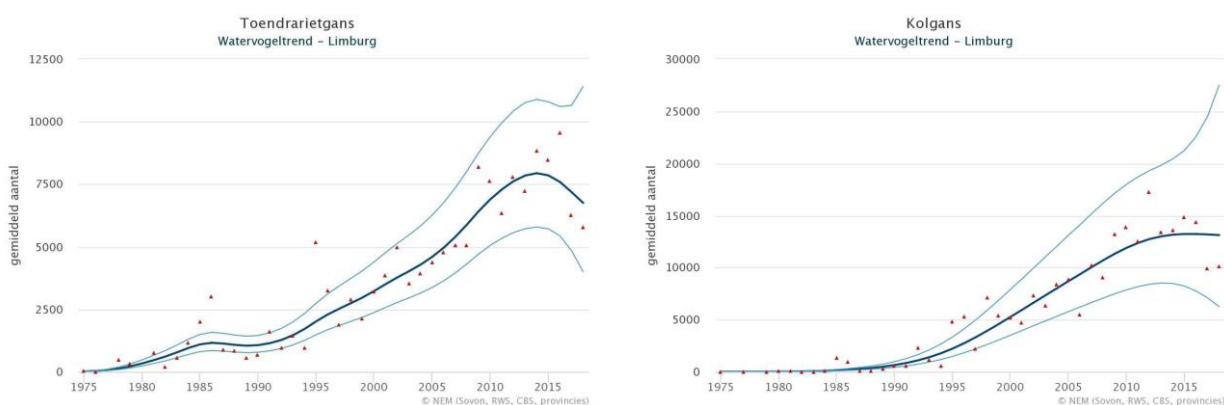

Figuur 4. Aantalsontwikkeling van Kolgans in watervogelmonitoringsgebied ‘Maasland Den Bosch - Oss’. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijn). De oranje lijn geeft het gemiddelde over de laatste vijf seizoenen.

Figuur 5. Aantalsontwikkeling van Toendrarietgans en Kolgans in watervogelmonitoringsgebied ‘Grensgebied Kop Limburg’. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijn). De oranje lijn geeft het gemiddelde over de laatste vijf seizoenen.

Ondanks de grote jaarlijkse fluctuaties in aantallen is zichtbaar dat in de twee meest recente seizoenen lagere aantallen worden waargenomen. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar op provinciaal niveau (figuur 6). Dit kan er op duiden dat na een langjarige toename de aantallen lijken te stabiliseren of mogelijk afnemen. De komende jaren zullen moeten uitwijzen hoe de aantallen zich verder ontwikkelen. Zo zijn er in de nabije omgeving gebiedsontwikkelingen in uitvoering, waardoor het foerageergebied van overwinterende ganzen afneemt. Ten noorden van het plangebied binnen de gemeente Gennep wordt in de periode 2016-2030 de gebiedsontwikkeling Koningsven - De Diepen gerealiseerd. In de huidige situatie heeft het gebied een agrarische functie. De herinrichting richt zich op de ontwikkeling van natte natuur met een afwisseling van o.a. blauwgrasland, hoogveen, heide, riet en ondiepe plassen. In de huidige situatie pleisteren er grote aantallen Kol- en Toendrarietgans, oplopend tot ettelijke duizenden (dit deel van het gebied is met de Panoven, waarbinnen het geplande tracé van de verbindingsweg ligt, het voor Toendragrietgans belangrijkste terrein tussen Mook en Gennep). Door de uitvoering van de natuurontwikkeling zal het gebied zijn functie voor beide ganzen grotendeels verliezen en dus niet als compensatie kunnen dienen voor vogels die door de komst van de verbindingsweg moeten uitwijken.

Figuur 5. Aantalsontwikkeling van Toendrarietgans en Kolgans in de Provincie Limburg. Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoenen juli t/m juni). Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijn).

5.2. Weidevogels

Weidevogels hebben een voorkeur voor een open landschap met zo min mogelijk landschapselementen die hun blikveld in de weg staan. Op deze manier kunnen predatoren op tijd worden opgemerkt en weggejaagd. Ook platte landschapselementen, zoals wegen, leveren een verstoring van het blikveld op

door de bewegingen van de gebruikers van die elementen op de achtergrond. Het resultaat van deze verstoringen is dat weidevogels een afstand tot dergelijke landschapselementen aanhouden bij de selectie van een geschikte plek om te broeden, met als gevolg een verminderde dichtheid in vergelijking tot een situatie waarbij deze elementen er niet zouden zijn geweest (Van der Vliet *et al.* 2010). Bovendien is gebleken dat de nestpredatie afneemt naarmate het landschap opener van karakter is (Teunissen *et al.* 2005). Op basis van een literatuurstudie komen Bruinzeel & Schotman (2011) op een range van 100-125 meter als verstoringsafstand voor weidevogels bij provinciale wegen. Op basis hiervan hanteren we een verstoringsafstand van 125 m als een veilig worst case scenario. Uitgaande van het voorzorgsbeginsel is de aanname gedaan dat binnen de verstoringsafstand het gehele gebied ongeschikt wordt als broedgebied voor weidevogels.

Alle soorten weidevogels die in en nabij het plangebied zijn waargenomen bevinden zich landelijk in een ongunstige staat van instandhouding (tabel 1). Ondanks dat het veldbezoek een momentopname was kan ook op basis van het landschap worden geconcludeerd dat het plangebied en de nabije omgeving geen hoge aantallen broedparen van weidevogels herbergt. Landschappelijk gezien is met name het stuk ten oosten van het tracé, ter hoogte van de Horsestraat enigszins aantrekkelijk voor weidevogels. Hier werden dan ook de meeste soorten waargenomen. Van de vijf soorten weidevogels die ten tijde van het veldbezoek zijn aangetroffen bevonden zich één territorium van Wilde Eend en één territorium van Gele Kwikstaart zich binnen de verstoringszone (figuur 3). Dit kan variëren tussen jaren, maar het toont aan dat het om enkele broedparen van weidevogels gaat die beïnvloed worden door het voornemen. Het gaat hierbij om dusdanig lage aantallen dat we kunnen stellen dat er geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

De twee soorten waarvan de functionele leefomgeving in beperkte mate negatief beïnvloed wordt behoren niet tot de vogelsoorten waarvan de functionele leefomgeving bij provinciale beleidsregel beschermd is. Vanuit dat perspectief is er dus geen overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 Wnb.

6. Mitigatie en/of compensatie

De verstoring die de realisatie van de verbindingsweg bij Milsbeek zal veroorzaken heeft geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de soorten overwinterende ganzen in het gebied. Er is echter wel sprake van een negatieve invloed, en er zijn tekenen dat in combinatie met gebiedsontwikkelingen in de omgeving de draagkracht voor overwinterende ganzen in de regio afneemt. Het verdient dan ook aanbeveling om na te gaan in hoeverre er maatregelen kunnen worden genomen voor een kwaliteitsverbetering van het leefgebied voor deze soorten in de nabije omgeving. Bij mitigerende maatregelen kan worden gedacht aan omzetten van maisland in productiegroenland, en het wegnemen van versturende structuren zoals bosschages, hoge perceelscheidingen (paardenweides), schuren en het omleggen van versturende wandel- of struinroutes.

Ook voor de soorten weidevogels in het plangebied is vastgesteld dat de verstoring door de realisatie van de verbindingsweg geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Voor de weidevogels geldt wel dat het kwetsbare soorten zijn die landelijk te kampen hebben met habitatverslechtering en verlies. Ook bij deze soorten zou kunnen worden nagegaan of er binnen of nabij de gebiedsontwikkeling een kwaliteitsverbetering van het habitat kan worden gerealiseerd waarmee het (streef)peil kan worden verhoogd.

Voor beide soortgroepen geldt dat ze een voorkeur hebben voor een open landschap met zo min mogelijk landschapselementen. Het verdient dan ook aanbeveling om de verbindingsweg zo min mogelijk te omzomen met bomen.

7. Verantwoording

Deze notitie is opgesteld door Loes van den Bremer en Rob Vogel. Kaartmateriaal werd verzorgd door Erik van Winden en Lara Marx. Fred Hustings voerde het veldwerk uit en deelde zijn jarenlange kennis over het gebied.

8. Literatuur

Bastmeijer K. 2018. Onderzoek naar de betekenis van 'de gunstige staat van instandhouding', met name in het kader van de beoordeling van ontheffingsaanvragen onder de Wet natuurbescherming. Legal Advice for Nature.

Beintema A., Moedt O. & Ellinger D. 1995. Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.

Bruinzeel L.W. & Schotman A.G.M. 2011. Onderbouwing verstoringsafstanden werkplan weidevogels in Fryslân, A&W rapport 1624/Alterra rapport 2184 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden/Alterra Wageningen.

van den Bremer L., Schekkerman H., van Winden E. & Vogel R. 2019. Draagkracht voor overwinterende ganzen in Natura 2000-gebied Rijntakken. Sovon-rapport 2019/36. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foppen R., van Roomen M., van den Bremer L. & Noordhuis R. 2016. De ecologische haalbaarheid van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor vogels. Sovon-rapport 2016/51. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Kragten. 2020. Verbindingsweg Milsbeek; verkennend Flora- en Faunaonderzoek. Rapportnr. GEN928-RAP-FF- Verk. Ond-1.0.

Krijgsveld K.L., Smits R.R., van der Winden J. 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels - Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Reijnen M.J.S.J 1996. Disturbance by car traffic as a threat to breeding birds in the Netherlands. PhD, University Leiden, Leiden.

Reijnen M.J.S.M., Veenbaas G. & Foppen R.B.P. 1992. Het voorspellen van effect van snelverkeer op broedvogelpopulaties. RWS DWW, IBN-DLO, Delft.

Rijkswaterstaat. 2019. Kader Ecologie en Cumulatie 3.0 t.b.v. uitrol van windenergie op zee 2030 Deelrapport A: Methodebeschrijving. Rijkswaterstaat Zee & Delta.

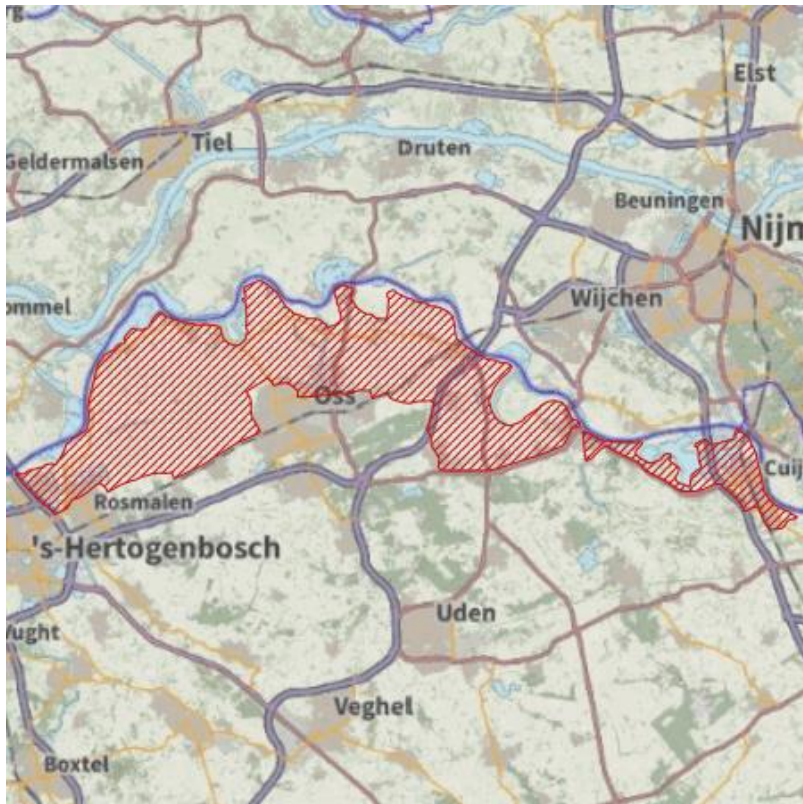
Teunissen W.A., Schekkerman H. & Willems F. 2005. Predatie bij weidevogels. Op zoek naar de mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand. Sovon-onderzoeksrapport 2005/11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen. Alterra-Document 1292, Alterra, Wageningen.

Van der Vliet R.E., van Dijk J. & Wassen M.J. 2010. How different landscape elements limit the breeding habitat of meadow bird species. *Ardea* 98: 203–209.

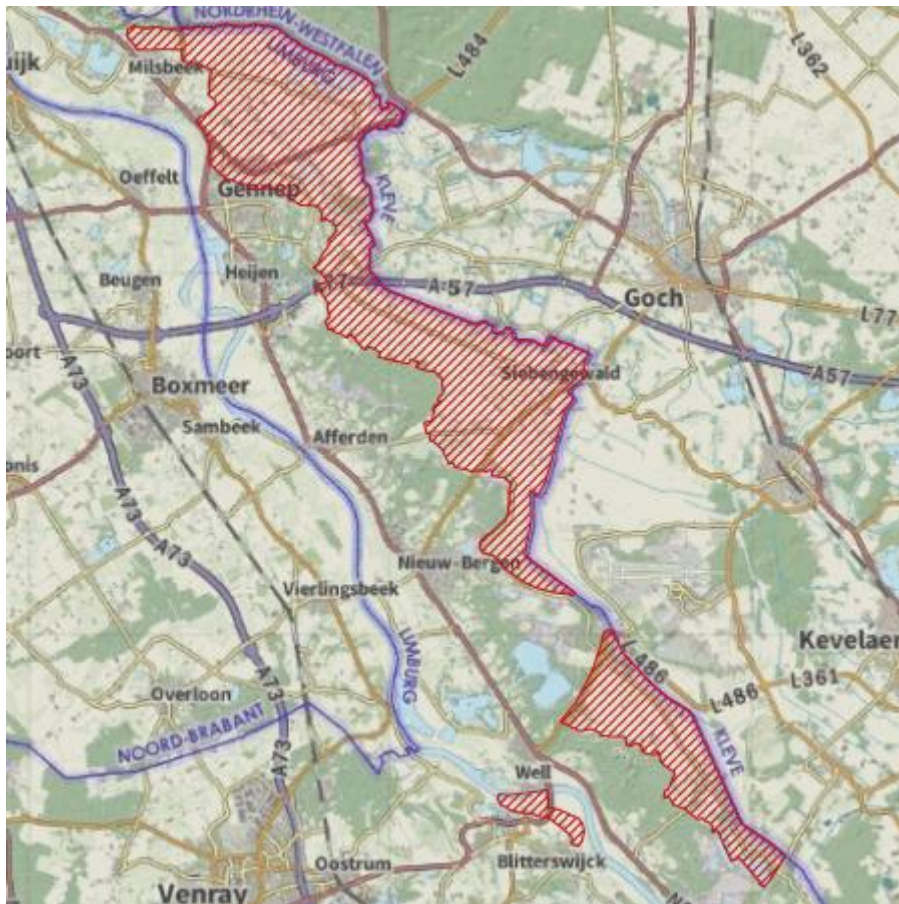
Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. 2013. Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.

Voslamber B. & Liefjting M. 2011. Standaard Rekenmethodiek grasetende watervogels in de Rijntakken. SOVON-onderzoeksrapport 2011/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage I. Ligging belangrijke watervogelmonitoringsgebieden in de omgeving van het plangebied

Maasland Den Bosch-Oss

Grensgebied Kop Limburg